

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут філології
Кафедра української літератури і компаративістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА КОМУНІКАЦІЇ

для студентів

спеціальності 035 Філологія
освітнього рівня першого (бакалаврського)
спеціалізації 035.01. Українська мова і література
освітньої програми 035.01.01 Українська мова і література

Київ — 2018

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>0270/18</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« <u> </u> »	20 <u>18</u> р.

Розробник:

Козлов Роман Анатолійович, доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри української літератури і компаративістики

Викладач:

Козлов Роман Анатолійович, доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри української літератури і компаративістики

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні
кафедри української літератури і компаративістики

Протокол від 30. 08. 2018 р. № 1

Завідувач кафедри (О. О. Бровко)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми
035.01 Українська мова і література

____. ____ . 2018 р.

Гарант освітньої програми

Робочу програму перевірено

____. ____ . 2018 р.

Заступник директора (Л. І. Заяць)

Пролонговано:

на 20 __/20 __ н.р. _____ (_____) «__» __ 20 __ р. протокол № __

на 20 __/20 __ н.р. _____ (_____) «__» __ 20 __ р. протокол № __

на 20 __/20 __ н.р. _____ (_____) «__» __ 20 __ р. протокол № __

на 20 __/20 __ н.р. _____ (_____) «__» __ 20 __ р. протокол № __

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120	
Курс	3	
Семестр	5	
Кількість змістових модулів з розподілом	3	1
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, зокрема:	120	120
Аудиторні	42	16
Модульний контроль	6	–
Семестровий контроль	30	30
Самостійна робота	42	74
Форма семестрового контролю	Іспит	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: сформувати систему знань про інформацію та масову комунікацію, принципи осмислення та інтерпретації маскомунікаційних явищ.

Завдання:

- розкрити підходи до потрактування комунікації, зокрема масової — її видів, форм, проявів;
- розкрити роль, основні форми й технології медій в діахронії;
- сформувати навички багатоаспектного бачення комунікаційних явищ;
- сформувати навички критичного осмислення інформаційних та комунікаційних явищ;
- сформувати вміння масовокомунікаційного аналізу мистецьких явищ (у центрі компетентностей «Літературний театр»).

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Після опанування дисципліною студент має:

- знати сенс основних понять курсу (інформація, комунікація, масова комунікація, медіа, семіотика...);
- знати ключові засади основних потрактувань і моделей масової комунікації, основні етапи розвитку уявлень про неї;
- уміти застосовувати різні моделі для аналізу та створення масовокомунікаційних явищ;
- уміти виявляти та критично оцінювати використання масовокомунікаційних технологій.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

№	Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин за видами робіт				
			Аудиторна				
			Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні
Змістовий модуль 1. Інформація. Комунікація. Семіотика							
1	Інформація та комунікація	4	2	2			
2	Семіотичні моделі комунікації	4	2	2			
3	Розвиток технологій і масова комунікація	18	2	2			14
	Модульний контроль	2					
	<i>Разом</i>	28	6	6			14
Змістовий модуль 2. Теоретичні аспекти масової комунікації							
4	Розвиток уявлень про масову комунікацію	18	2	2			14
5	Соціокультурні аспекти масової комунікації	4	2	2			
6	Структурно-функціональні теорії масової комунікації	4	2	2			
7	Масова комунікація і влада	4	2	2			
	Модульний контроль	2					
	<i>Разом</i>	32	8	8			14
Змістовий модуль 3. Прикладні аспекти масової комунікації							
8	Масова комунікація і політика	4	2	2			
9	Новинні структури в масовій комунікації	4	2	2			
10	Масова комунікація, філологія і перформанс	20	2	4			14
	Модульний контроль	2					
	<i>Разом</i>	30	6	8			14
Підготовка та проходження контрольних заходів		30					
	<i>Усього</i>	120	20	22			42

Тематичний план для заочної форми навчання

№	Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин за видами робіт				
			Аудиторна				
			Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні
Змістовий модуль 1. Інформація. Комунікація. Семіотика							
1	Інформація та комунікація	5	1				4
2	Семіотичні моделі комунікації	5	1				4
3	Розвиток технологій і масова комунікація	18		2			16
	Модульний контроль						
	<i>Разом</i>	28	2	2			24
Змістовий модуль 2. Теоретичні аспекти масової комунікації							
4	Розвиток уявлень про масову комунікацію	18	2				16
5	Соціокультурні аспекти масової комунікації	6	1	1			4
6	Структурно-функціональні теорії масової комунікації	6	1	1			4
7	Масова комунікація і влада	6		2			4
	Модульний контроль						
	<i>Разом</i>	36	4	4			28
Змістовий модуль 3. Прикладні аспекти масової комунікації							
8	Масова комунікація і політика	5	1				4
9	Новинні структури в масовій комунікації	5		1			4
10	Масова комунікація, філологія і перформанс	16	1	1			14
	Модульний контроль						
	<i>Разом</i>	26	2	2			22
Підготовка та проходження контрольних заходів		30					
	<i>Усього</i>	120	8	8			74

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ІНФОРМАЦІЯ. КОМУНІКАЦІЯ. СЕМІОТИКА

Тема 1. Інформація та комунікація

Інформація як базове поняття сучасного світу. Атрибутивна та функціонально-кібернетична концепції інформації. Інформація в діахронії розвитку людської цивілізації.

Комунікація як система інформаційних взаємовпливів. Основні підходи до осмислення та опису комунікації. Процесна природа комунікації. Типологія комунікацій. Особливості масової комунікації.

Психологія в комунікації. Психологія мас.

Тема 2. Семіотичні моделі комунікації

Семіотика як наука. Знак, значення, символ. Інформація і знак. Принципи семіотичного аналізу. Семіотичне моделювання комунікації. Складові частини процесу комунікації. Вектори комунікаційних впливів.

Тема 3. Розвиток технологій і масова комунікація

Основні етапи розвитку масовокомунікаційних технологій. Концепція М. Маклуена. Специфіка мультимедійного комунікаційного середовища. Феномен Big Data. Технології масової комунікації як система.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Тема 4. Розвиток уявлень про масову комунікацію

Основні етапи становлення уявлень про масову комунікацію (МК). Поняття про ефекти в МК. Когнітивні аспекти МК, когнітивний дисонанс.

Тема 5. Соціокультурні аспекти масової комунікації

Менталітет і нація. Міф і стереотип у МК. Соціокультурні впливи МК, теорія культивування. Масова культура. Кітч. Постмодерністське тлумачення МК. Теорія перфомансу. Конформізм та ідентичність.

Тема 6. Структурно-функціональні теорії масової комунікації

Принципи структурного моделювання МК. Комунікаційний ланцюжок Г. Д. Лассвела. МК і суспільні структури. Теорія спіралі мовчання.

Тема 7. Масова комунікація і влада

МК і політична організація держави. Нормативні теорії МК.

Свобода слова, етика, влада. Соціальна відповідальність і МК.

Політичний імідж: етапи та засоби формування. Агітація і пропаганда.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Тема 8. Масова комунікація і політика

Моделювання електоральної поведінки. Специфіка виборчих систем. Стереотипи і міфи у політичній МК.

Тема 9. Новинні структури в масовій комунікації

Теорія гейткіперів (К. Левін). Новини і образ світу. Підходи до формування новинного середовища.

Тема 10. Масова комунікація, філологія і перфоманс

Мистецтво як МК. Перфомансна природа мистецтва. Суспільна відповідальність митця.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Денна форма

Вид діяльності студента	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		к-ть одиниць	максимальна кількість балів	к-ть одиниць	максимальна кількість балів	к-ть одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	3	3	4	4	4	4
Робота на семінарському занятті	10	3	30	4	40	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
<i>Разом</i>			86		98		97
Максимальна кількість балів: 281							
Розрахунок коефіцієнта: $281 : 60 = 4,68(3)$							

Заочна форма

Вид діяльності студента	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		к-ть одиниць	максимальна кількість балів	к-ть одиниць	максимальна кількість балів	к-ть одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	2	2	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	2	2	1	1
Робота на семінарському занятті	10	1	10	2	20	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	25	1	25	1	25	1	25
<i>Разом</i>			37		49		37
Максимальна кількість балів: 123							
Розрахунок коефіцієнта: $123 : 60 = 2,05$							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії їх оцінювання

Тема 3. Розвиток технологій і масова комунікація

Порядок виконання

1. Прочитайте книгу М. Маклуена «Галактика Гутенберга» [4] (електронна версія російською мовою: https://royallib.com/book/maklyuen_marshall/galaktika_gutenberg.html).
2. Оберіть інформаційний сайт або блог, яким ви часто користуєтесь. Наприклад, новинний.
3. Дослідіть обраний інтернет-ресурс на предмет використання в ньому:
— текстової інформації (середній обсяг повідомлень, наявність скороченої та повної версії, наявність перекладів, наявність різних способів представлення тексту, використання гіперпосилань у тексті тощо);

- зображень (частота використання, зміст, оригінальність);
- відеороликів (тематика, переважний зміст: документальний, художній, інфографіка тощо).

4. Зробіть висновок про специфіку масовокомунікаційного впливу цього інтернет-ресурсу в контексті теорії М. Маклуена.

5. За результатами спостережень напишіть есе.

Вимоги до оформлення есе

1. Слід дотримуватися рекомендованої структури письмової роботи в цьому жанрі. Якщо ви сумніваєтеся, чи правильно розумієте вимоги до жанру, ознайомтеся з посібником К. Шендеровського «Як написати успішне есе».

2. У жодному разі не вдавайтеся до копіпасту чи інших форм плагіату. Викладайте передусім власні думки.

3. Варто писати есе обсягом 2–4 с. (4–8 тисяч знаків), шрифтове оформлення довільне.

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка — 25 балів.

2. Оцінюватимуться самостійність мислення, аргументованість тез, використання фактичного матеріалу.

Тема 4. Розвиток уявлень про масову комунікацію

Порядок виконання

1. Опрацюйте розділи підручників «Комунікологія» С. Денисюк [1], «Основні теорії масової комунікації і журналістики» В. Іванова [2], «Масові комунікації» С. Квіта [3], «Теория коммуникации» Г. Почепцова [23], «Теорія масової комунікації» В. Різуна [5], де ідеться про історію розвитку наукових уявлень про масову комунікацію.

2. Складіть хронологічну таблицю провідних теорій і моделей масової комунікації. Зазначте час їх появи, назви, авторів, короткі характеристики (сутність теорії, досліджений матеріал чи/та аудиторію, країну тощо), сильні та слабкі сторони.

3. Надайте результат вашої роботи викладачеві для оцінювання.

Вимоги до оформлення хронологічної таблиці

1. Роботу можна викласти рукописно в зошиті або в електронному документі.

2. Не зловживайте копіпастом, зосередьтеся на власних висновках при формулюванні коротких характеристик, сильних і слабких сторін.

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка — 25 балів.

2. Оцінюватимуться самостійність формулювання опису теорій і моделей, розмаїття представлених теорій і моделей, розмаїття використаних джерел.

Тема 10. Масова комунікація, філологія і перформанс

Порядок виконання

1. Виберіть книжкове видання останніх 3 років, знайдіть додаткову інформацію про нього: рекламні повідомлення, рецензії, інтерв'ю тощо.

2. Визначте аспекти видання як масовокомунікативного явища:

— аудиторію

- тематичну групу, жанровий контекст
- передбачуваний явний вплив
- прихований вплив, його форму
- технології та способи реалізації впливу
- можливі відхилення у впливі, їх причини.

3. За результатами спостережень напишіть есе і надішліть його окремим файлом або онлайн-текстом на перевірку.

Вимоги до оформлення есе та критерії оцінювання — див. тему 3.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль 1

Напишіть есе на одну з тем:

- Комунікація як вплив
- Знак і мислення людини
- Інформація в часі й просторі
- Інтернет і «глобальне село»

Модульний контроль 2

Напишіть есе на одну з тем:

- Сильні і слабкі сторони теорії Д. Мак-Квейла
- Про що говорять нормативні теорії МК?
- Архетипи і міфи як основа масовокомунікативних впливів
- Навіщо людям масова культура?
- Чи можна жити без ідентичності?
- Вплив «лінгвістичного повороту» на вивчення МК
- Як протистояти пропаганді?

Модульний контроль 3

Напишіть есе на одну з тем:

- Як керувати думками електорату?
- Новинний образ світу
- Імпресія тексту
- З ким і як спілкується актор?

Вимоги до оформлення есе

1. Слід дотримуватися рекомендованої структури письмової роботи в цьому жанрі. Якщо ви сумніваєтеся, чи правильно розумієте вимоги до жанру, ознайомтеся з посібником К. Шендеровського «Як написати успішне есе».

2. У жодному разі не вдавайтеся до копіпасту чи інших форм плагіату. Викладайте передусім власні думки.

3. Варто писати есе обсягом 2–4 с. (4–8 тисяч знаків), шрифтове оформлення довільне.

4. За бажанням обрану тему можете уточнити.

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка — 25 балів.
2. Оцінюватимуться самостійність мислення, аргументованість тез, використання фактичного матеріалу.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумковий контроль здійснюється у формі письмового іспиту (максимум 40 балів), що передбачає виконання двох типів завдань:

- 1) визначення ключових понять курсу (3 поняття, за кожне — 5 балів), оцінюються точність визначення та наявність прикладів (за можливості);
- 2) есе за темою з викладом власних суджень (25 балів), оцінюються самостійність міркування, повнота викладу теми, аргументованість висновків, зв'язність викладу.

До іспиту допускаються студенти, що набрали не менше 35 балів.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

Теоретичні (ключові поняття курсу):

Авторитаризм	Дискредитація	Колізія
Агітація	Дискурс	Комунікативна стратегія
Амбіція	Дифамація	Комунікативний вплив
Амплуа	Домінанта	Комунікація
Архетип	Електорат	Конотація
Атракція	Емпатія	Консенсус
Атрибутивна концепція інформації	Ентропія (у теорії комунікації)	Контекст
Атрибуція	Ідентичність	Конформізм
Афект	Ідеологія	Ксенофобія
Бар'єр комунікації	Імідж	Латентність
Біхевіоризм	Інваріантність	Лідер громадської думки
Брифінг	Інновація	Маніпулювання
Валідність	Інсайдер	Маргінал
Вербальна комунікація	Інсайт	Мас-медіа
Верифікація	Інсинуація	Менталітет
Вибірковість інформації	Інтерактивність (у МК)	Містифікація
Гедонізм	Інтерпретація	Моніторинг
Глобальне село	Інформація	Мотивація
Глобальна комунікація	Інформаційна безпека	Парадигма
Дайджест	Інформаційне суспільство	Позиціонування
Дворівнева модель МК	Катарсис	Популізм
Дезінформація	Каузальна атрибуція	Прецедент
Деконструкція	Кібернетика	Прецедентний феномен (ім'я, образ, вислів, сюжет)
Демагогія	Кліше	Профанація
Демократія	Когнітивна теорія МК	Релевантність
Диверсифікація	Код	Реноме

Рефлексія	Стереотипізація	Функціонально-
Семіотика	Теорія дифузії інновацій	кібернетична концепція
Сенситивність	Теорія масового суспільства	інформації
Соціолект	Толерантність	Шовінізм
Стереотип	Харизма	

Практичні (теми есе):

Інформація — риза речей чи продукт свідомості.	Ідентичність і конформізм.
Інформація стає знаком.	Як можна змінити менталітет нації?
Комунікація – явище різнобічне.	ЗМК в авторитарному та ліберальному суспільствах.
Семіотична інтерпретація комунікаційних явищ.	Теорія спіралі мовчання у МК.
Масове інформування чи масова комунікація?	Теорія гейткіперів і порядку денного: спільне й відмінне.
Роль свідомості у когнітивній комунікації.	Роль «лінгвістичного повороту» у вивченні МК.
Підсвідомість як основа комунікації.	Деконструкція та інтерпретація МК-явищ.
Специфіка масової комунікації.	Етичні аспекти свободи слова в МК.
Психологічні ознаки маси.	Етапи побудови політичного іміджу.
Роль емоцій у МК.	МК як засіб керування електоратом.
Міф і стереотип у МК.	Маніпулятивні прийоми в пропаганді.
Архетипна основа МК.	Реклама і соціальна відповідальність.
Масова комунікація і розвиток технологій.	Керівник як комуникатор.
Специфіка нормативних теорій МК.	Новинний образ світу.
Масова культура і особистість.	Перфоманс як мистецька комунікація.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно A	90–100
Дуже добре B	82–89
Добре C	75–81
Задовільно D	69–74
Достатньо E	60–68
Незадовільно FX	35–59
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу F	1–34

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія інформації та комунікації»

(денна форма)

Разом: 120 год.: лекції – 20 год., семінарські заняття – 22 год.,
самостійна робота – 42 год., модульний контроль – 6 год., семестровий контроль – 30 год.

Тиждень	I	II	III	V	VI	VII	VIII	XIII	XIV	XV	XVI
Модуль	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3			
Назва модуля	Інформація. Комунікація. Семіотика			Теоретичні аспекти масової комунікації				Прикладні аспекти масової комунікації			
Кількість балів за модуль	37 балів			49 балів				37 балів			
Лекції	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
Теми лекцій	Інформація (1 б.)	Семіотична природа комунікації (1 б.)	МК і технології (1 б.)	Розвиток уявлень про масову комунікацію (1 б.)	Соціокультурні аспекти масової комунікації (1 б.)	Структурно-функціональні теорії масової комунікації (1 б.)	Масова комунікація і влада (1 б.)	Масова комунікація і політика (1 б.)	Новинні структури в масовій комунікації (1 б.)	Масова комунікація, філологія і перфоманс (1 б.)	
Теми семінарських занять	Інформація. Маси. Психологія мас (11 б.)	Семіотичне моделювання комунікаційних ситуацій (11 б.)	Масова комунікація і глобальна мережа (11 б.)	Історія досліджень масової комунікації (11 б.)	Міф і стереотип у масовій комунікації та масовій культурі (11 б.)	Структурно-функціональне тлумачення МК (11 б.)	Масова комунікація в політиці (11 б.)	Масова комунікація з електоратом (11 б.)	Новини як образ світу (11 б.)	Література як комунікація (11 б.)	Театр як комунікація (11 б.)
Самостійна робота	Самостійна робота 1 (25 б.)			Самостійна робота 2 (25 б.)				Самостійна робота 3 (25 б.)			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 б.)			Модульна контрольна робота 2 (25 б.)				Модульна контрольна робота 3 (25 б.)			
Підсумковий контроль	Іспит										

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія інформації та комунікації»

(заочна форма)

Разом: 120 год.: лекції – 8 год., семінарські заняття – 8 год.,
самостійна робота – 74 год., семестровий контроль – 30 год.

Тиждень	I	II	III	V	VI	VII	VIII	XIII	XIV	XV	XVI
Модуль	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3			
Назва модуля	Інформація. Комунікація. Семіотика			Теоретичні аспекти масової комунікації				Прикладні аспекти масової комунікації			
Кількість балів за модуль	62 балів			74 балів				62 балів			
Лекції	I			II	III			IV			
Теми лекцій	Інформація. Семіотична природа комунікації (1 б.)			Розвиток уявлень про масову комунікацію (1 б.)	Класифікація теорій масової комунікації (1 б.)			Прикладні аспекти масової комунікації (1 б.)			
Теми семінарських занять			Інформація. Маси. Глобальна мережа (11 б.)		Міф і стереотип у масовій комунікації та масовій культурі (11 б.)		Масова комунікація в політиці (11 б.)	Новини як образ світу. Література як комунікація (11 б.)			
Самостійна робота	Самостійна робота 1 (25 б.)			Самостійна робота 2 (25 б.)				Самостійна робота 3 (25 б.)			
Види поточного контролю											
Підсумковий контроль	Іспит										

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Денисюк С. *Комунікологія*. Вінниця, 2015.
2. Іванов В. *Основні теорії масової комунікації і журналістики*. Київ, 2010.
3. Квіт С. *Масові комунікації*. Київ, 2008.
4. Мак-Квейл Д. *Теорія масової комунікації*. Львів, 2010.
5. Різун В. *Теорія масової комунікації*. Київ, 2008.

Додаткові

6. Бондаренко А., Кудрявцева Л. *Теория коммуникации: словарные материалы*. Киев, 2012.
7. Житарюк М. *Соціокультурна модель журналістики: традиції і новаторство*. Львів, 2008.
8. Закон України «Про інформацію». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
9. Зернецька О. *Глобальна комунікація*. Київ, 2017.
10. Зернецька О. *Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини*. Київ, 1999.
11. *Інформаційне суспільство*. Науковий журнал. Київ, 2005–2017. URL: <http://nbuv.gov.ua/j-tit/is>.
12. Кальба Я. *Психологія мас*. Тернопіль, 2012.
13. Кара-Мурза С. *Манипуляція сознанием. Век 21*. Москва, 2015.
14. Корнєв М., Фомічова В. *Психологія масової поведінки*. Київ, 2000.
15. Лалл Дж. *Мас-медіа, комунікація, культура. Глобальний підхід*. Київ, 2002.
16. Ленем Р. *Електронне слово*. Київ, 2005.
17. Маклуен М. *Галактика Гутенберга*. Київ, 2008.
18. Москаленко А., Губернський Л., Іванов В. *Основи масово-інформаційної діяльності*. Київ, 1999.
19. *Основы теории коммуникации* / под ред. М. Василика. Москва, 2003.
20. Павлюк Л. *Знак, символ, міф у масовій комунікації*. Львів, 2006.
21. Почепцов Г. *Від Facebook'у і гламуру до Wikileaks: медіакомунікації*. Київ, 2012.
22. Почепцов Г. *Информационные войны. Новый инструмент политики*. Москва, 2015.
23. Почепцов Г. *Теория коммуникации*. Киев, 1999.
24. Урсул А. *Природа информации. Философский очерк*. Челябинск, 2010.

Додаток 1

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (денна форма)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ІНФОРМАЦІЯ. КОМУНІКАЦІЯ. СЕМІОТИКА

СЕМІНАР 1. Інформація. Маси. Психологія мас

1. Інформація як керувальний вплив.
2. Структура психіки людини.
3. Психічні явища і комунікація.
4. Основні підходи до визначення мас людей.
5. Особливості психіки маси.
6. Комунікація з масами, масова комунікація.

Література: 5, 12, 14, 23.

СЕМІНАР 2. Семіотичне моделювання комунікаційних ситуацій

Заняття у формі рольової гри.

Задача команд: розробити (текст, процедуру повідомлення) і розіграти (реакції реципієнтів) комунікаційні ситуації, проаналізувати їх у контексті семіотичної моделі комунікації.

Пропоновані ситуації для моделювання:

- оголошення в групі про проведення зборів для обрання старости;
- сітілайт із соціальною рекламою читання;
- радіоповідомлення про розіграш квитків на концерт.

Література: 1, 6, 13, 20, 23.

СЕМІНАР 3. Масова комунікація і глобальна мережа

1. Інтернет-доба в розвитку масовокомунікаційних технологій.
2. Інтернет і концепція М. Маклуена.
4. Специфіка мультимедійної комунікації.
3. Зворотний зв'язок у масовій інтернет-комунікації.
4. По той бік екрану: автентифікація та анонімність.
5. Інформаційна безпека і гігієна інтернет-користувача.

Література: 3, 9, 10, 21, 22.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

СЕМІНАР 4. Історія досліджень масової комунікації

1. Загальна періодизація вчень про МК.
2. Характеристика новітнього етапу осмислення МК.
3. Загальна характеристика праці Д. Мак-Квейла.
4. Специфіка нормативних теорій МК:
  - авторитарна теорія;
  - лібертаріанська теорія;

- теорія соціальної відповідальності;
- теорія радянських медіа;
- теорія медіарозвитку;
- теорія демократичної участі (партиципаторна теорія).

5. Оберіть одну з теорій масової комунікації (крім нормативних) та підготуйте за нею «Я-висловлювання» від імені автора теорії, у якому підкресліть:

- суть теорії;
- причини звернення до її формулювання;
- фактичний матеріал, що ліг в її основу;
- сильні та слабкі сторони теорії.

Література: 2, 3, 4, 5, 23.

СЕМІНАР 5. Міф і стереотип у масовій комунікації та масовій культурі

1. Структура і семантика міфу.
2. Особливості міфологічної свідомості.
3. Теорія архетипів і масова комунікація.
4. Стереотип як основа мислення людини.
5. Дайте власну оцінку масовій культурі.
6. Кітч та елітарна культура.
7. Робота в мікрогрупах. *Завдання:* Виберіть товар, який вам подобається.

Знайдіть його офіційний сайт. Вивчіть візуальні й текстові меседжі, з допомогою яких товар рекламується, на предмет використання в них міфів і стереотипів.

Поділіться своїми спостереженнями з рештою групи.

Література: 7, 13, 15, 20, 21, 23.

СЕМІНАР 6. Структурно-функціональне тлумачення МК

1. Семіотична модель комунікації як структура.
2. Теорія Г. Д. Лассвела. Комунікаційний ланцюжок.
3. Робота в мікрогрупах. *Завдання:* перегляньте новинний розділ сайту Університету або Інституту, виберіть одне з повідомлень, проаналізуйте його за моделлю Г. Д. Лассвела. Поділіться своїми спостереженнями з рештою групи.
4. Масова комунікація як інституційна структура.
5. Особливості взаємодії ЗМК з індивідом, субгрупою, групою, громадою, спільнотою, суспільством.
6. Теорія спіралі мовчання.
7. Специфіка постструктуралістського підходу до МК.
8. Теорія деконструкції (Ж. Дерріда, М. Фуко) і МК.

Література: 1, 2, 3, 5.

СЕМІНАР 7. Масова комунікація в політиці

1. Основні типи політичної організації суспільств у сучасному світі.
2. Роль ЗМК в авторитарних і лібертаріанських суспільствах. Приклади.
3. Теорія культивування в масовій комунікації.
4. Поняття про націю, етнос та менталітет.
5. Ідентичність та її різновиди. Конформізм.
6. Соціальна відповідальність ЗМК під час агітації та пропаганди.
7. Засоби та етапи формування іміджу політика.
8. Маркетингові та немаркетингові форми політичної МК.

Література: 2, 3, 4, 5, 8, 12, 15, 22.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

СЕМІНАР 8. Масова комунікація з електоратом

1. Різновиди виборчих систем.
2. Електорат: суть, психологічні особливості, інтереси.
3. Міфи і стереотипи в політичній МК.

4. Робота в групах. *Завдання:* оберіть сучасного українського політика, знайдіть його сайт, виступи, зображення. Визначте, які стереотипи у своєму іміджі експлуатує цей політик, які міфи творить. Поділіться своїми спостереженнями з рештою групи.

Література: 1, 14, 21, 22.

СЕМІНАР 9. Новини як образ світу

1. Суть теорії гейткіперів.
2. Селективність як маніпуляція.
3. Робота в мікрогрупах. *Завдання:* оберіть новинний сайт, вивчіть у ньому:

— тематичні групи повідомлень;

— ступінь наповнення цих груп за останній тиждень чи більший період — залежно від активності сайту;

— емоційну палітру повідомлень.

Підсумуйте свої спостереження у виступі перед рештою групи.

4. Проектна робота в групах. *Завдання:* розробіть та представте решті групи концепцію новинного розділу місцевого (районного, міського чи міськрайонного) інтернет-порталу, визначивши:

— загальну візію видання;

— назви тематичних рубрик;

— орієнтовну частоту публікування новин у кожній з рубрик.

Література: 2, 5, 7, 13, 15, 22, 23

СЕМІНАР 10. Література як комунікація

До заняття підготуйте *виразне читання* улюбленого прозового уривку чи вірша (напам'ять – необов'язково) та його *текст* для відображення на екрані.

Під час заняття кожен текст демонструється на екрані та декламується.

Завдання аудиторії — проаналізувати комунікативні особливості та ефекти, що виникають при різному сприйманні літературного тексту. Важливо зосередитися не на «помилках» подачі, а на рефлексії над образами й сенсами та причинами їх виникнення у свідомості реципієнта.

СЕМІНАР 11. Театр як комунікація

Заняття — сценічна читка тексту п'єси (2–5 персонажів).

Задача аудиторії — проаналізувати комунікативні ефекти, використані драматургом та учасниками сценічної читки. Важливою є саме рефлексія реципієнта, а не пошук «помилочок» учасників читки.

Література: 1, 15, 18, 20, 23.

Додаток 2

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (заочна форма)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ІНФОРМАЦІЯ. КОМУНІКАЦІЯ. СЕМІОТИКА

СЕМІНАР 1. Інформація. Маси. Глобальна мережа

1. Інформація як керувальний вплив.
2. Психічні явища і комунікація.
3. Особливості психіки маси.
4. Інтернет-доба в розвитку масовокомунікаційних технологій.
5. Інтернет і концепція М. Маклуена.
6. Специфіка мультимедійної комунікації.
7. Зворотний зв'язок у масовій інтернет-комунікації.

Література: 3, 5, 9, 10, 12, 14, 21, 22, 23.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

СЕМІНАР 2. Міф і стереотип у масовій комунікації і масовій культурі

1. Структура і семантика міфу.
2. Особливості міфологічної свідомості.
3. Теорія архетипів і масова комунікація.
4. Стереотип як основа мислення людини.
5. Дайте власну оцінку масовій культурі.
6. Кітч та елітарна культура.
7. Робота в мікрогрупах. *Завдання:* Виберіть товар, який вам подобається.

Знайдіть його офіційний сайт. Вивчіть візуальні й текстові меседжі, з допомогою яких товар рекламується, на предмет використання в них міфів і стереотипів. Поділіться своїми спостереженнями з рештою групи.

Література: 7, 13, 15, 20, 21, 23.

СЕМІНАР 3. Масова комунікація в політиці

1. Основні типи політичної організації суспільств у сучасному світі.
2. Роль ЗМК в авторитарних і лібертаріанських суспільствах. Приклади.
3. Теорія культивування в масовій комунікації.
4. Поняття про націю, етнос та менталітет.
5. Ідентичність та її різновиди. Конформізм.
6. Соціальна відповідальність ЗМК під час агітації та пропаганди.
7. Засоби та етапи формування іміджу політика.
8. Маркетингові та немаркетингові форми політичної МК.

Література: 2, 3, 4, 5, 8, 12, 15, 22.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

СЕМІНАР 4.1. Новини як образ світу

1. Суть теорії гейткіперів.
2. Селективність як маніпуляція.
3. Робота в мікрогрупах. *Завдання:* оберіть новинний сайт, вивчіть у ньому:
  - тематичні групи повідомлень;
  - ступінь наповнення цих груп за останній тиждень чи більший період — залежно від активності сайту;
  - емоційну палітру повідомлень.Підсумуйте свої спостереження у виступі перед рештою групи.
4. Проектна робота в групах. *Завдання:* розробіть та представте решті групи концепцію новинного розділу місцевого (районного, міського чи міськрайонного) інтернет-порталу, визначивши:
  - загальну візію видання;
  - назви тематичних рубрик;
  - орієнтовну частоту публікування новин у кожній з рубрик.

Література: 2, 5, 7, 13, 15, 22, 23

СЕМІНАР 4.2. Література як комунікація

До заняття підготуйте *виразне читання* улюбленого прозового уривку чи вірша (напам'ять – необов'язково) та його *текст* для відображення на екрані.

Під час заняття кожен текст демонструється на екрані та декламується.

Завдання аудиторії — проаналізувати комунікативні особливості та ефекти, що виникають при різному сприйманні літературного тексту. Важливо зосередитися не на «помилках» подачі, а на рефлексії над образами й сенсами та причинами їх виникнення у свідомості реципієнта.

Література: 1, 15, 18, 20, 23.